

Z pohledu spotřebitele je nezbytné, aby byl výrobek podle platného evropského práva bezpečný bez ohledu na to, který předpis se na něj vztahuje, a zda je opatřen označením CE či nikoliv.

Upozorňujeme také na případy, které důvěryhodnost označení CE snižují, kdy výrobky s označením CE nespĺňovaly požadavky předpisů. Nebezpečné výrobky opatřené označením CE lze stále na trhu EU skutečně nalézt. Zde je však třeba vnímat, že žádný model řešení není schopen takové případy vyloučit. Odborně fundované spotřebitelské organizace si uvědomují vysoký význam modelu nového přístupu k označování výrobků CE. Jinou diskuzí je ovšem míra důvěry daná evropskými zákonodárci a členskými státy výrobcům, totiž míra spočívající v aplikaci modulu A. Tedy deklarace shody výrobcem bez účasti třetí strany i ve výrobných sektorech, kde bezpečnost výrobků již po desetiletí vyvolává u dozorových orgánů v EU noční můru, například a zejména u hraček. To je ale téma na jinou platformu a do jiné publikace.

6. ZÁVĚREM

Zopakujme tedy, že označení CE neznamená nic víc (ale také nic méně!), než sdělení výrobce směrem k orgánům dozoru nad trhem a k celním orgánům o souladu výrobku s právními požadavky. Označení CE je tedy těmto subjektům nápomocné a v tomto ohledu je důležitým nástrojem pro podporu funk-

ce vnitřního trhu, jak s ohledem na volný pohyb zboží, tak na uplatňování dozoru.

I když zaznamenáváme mnoho problémů s prováděním dozoru nad trhem v členských zemích EU, způsobených více faktory (právní i technická složitost problematiky, metodická nejednotnost v rámci EU a tedy odlišnost přístupů ke kontrole, a v neposlední řadě nedostatek finančních zdrojů), vnímáme nepochybný prospěch označení CE pro spotřebitele; ale pouze takto – **nepřímo**. Jako samotné sdělení označení CE nemá pro spotřebitele žádný význam. Vzhledem k tomu, že neexistuje obecná povinnost výrobců provádět nezávislou kontrolu shody výrobku se základními požadavky směrnice, nemůže označení CE být ukazatelem (=dokladem) bezpečnosti výrobku nebo jeho souladu s dalšími právními požadavky. Z pohledu spotřebitele je nezbytné, aby byl výrobek bezpečný bez ohledu na to, která směrnice se na něj vztahuje a zda tedy je opatřen označením CE či nikoliv. A také bez ohledu na zemi původu výrobku. Garanti tohoto textu, SČS a KaStan, vítají možnost připravit a vydat tuto publikaci s podporou Rady kvality ČR. I s její pomocí budeme rozvíjet další informační kampaně zaměřené na význam označení CE, určené subjektům v dodavatelském řetězci – od výrobců k dovozcům, distributorům a maloobchodníkům – jako prostředek zdůraznění jejich povinnosti zajistit, že na trh budou uvádět pouze bezpečné výrobky, a tedy s cílem lepší funkce vnitřního trhu.

O NÁS

Sdružení českých spotřebitelů, z. ú. (SČS) si klade za cíl hájit oprávněné zájmy a práva spotřebitelů na vnitřním trhu EU a ČR, přičemž zdůrazňuje preventivní stránku ochrany zájmů spotřebitelů: „Jen poučený spotřebitel se dokáže účinně hájit“. SČS působí v řadě oblastí s důrazem na rozvíjení odbornosti ve vztahu ke kvalitě a bezpečnosti výrobků včetně potravin, technické normalizaci a standardizaci, kvalitě a bezpečnosti služeb včetně služeb finančního trhu aj.

Pod Altánem 99/103
100 00 Praha 10 – Strašnice
tel.: +420 261 263 574
e-mail: spotrebite@regio.cz
www.konzument.cz

KonzumentTest, občasník © SČS, číslo 17, květen 2016

Text pro toto vydání zpracoval © Ing. Libor Dupal; grafická úprava a sazba Kateřina Tomášková – k-studio; vytiskla tiskárna Garamon Hradec Králové

ISSN 1801-528X

Vydání bylo podpořeno Radou kvality ČR

Garamon, s.r.o., Wonkova 432, 500 02 Hradec Králové
tel.: / fax: 495 217 101, email: garamon@garamon.cz
příjem inzerce: 495 499 086, email: radnice@garamon.cz

Poděkování za pravidelnou podporu našich vydavatelských počínů Českému institutu pro akreditaci, o.p.s.

Konzument

Občasník Sdružení českých spotřebitelů

Číslo 17 / květen 2016

úvod

Toto vydání KonzumentTest bylo připraveno v rámci naplňování priorit Odborné sekce Kvalita v ochraně spotřebitele s podporou Rady kvality ČR (www.npk.cz).

Označení CE – co znamená, co říká spotřebiteli?

CE Označení CE nebylo nikdy zamýšleno jako informace pro spotřebitele a zcela jistě není vhodným prostředkem pro poskytování užitečných informací spotřebiteli. Neposkytuje totiž informaci o kvalitě výrobku.

ÚVODEM

Na výrobku či jeho obalu nachází spotřebitel řadu informací, které mu mají napomoci v orientaci při výběru s ohledem na kvalitu či použití. Obecně se ale žádná taková povinná informace nevztahuje přímo k bezpečnosti výrobku. Každý výrobek může být na trh umístěn pouze s podmínkou jeho bezpečnosti, proto by jakákoliv povinná informace potvrzující jeho bezpečnost neměla smysl.

Jinou věcí je dobrovolná certifikace a dobrovolné značky. Ty mohou (zdůrazňuji „mohou“) spotřebiteli poskytnout doplňující informaci o tom, že například byla do procesu uvedení výrobku na trh zapojena třetí nezávislá strana, která jeho bezpečnost prověřila, a podobně.

„Označení CE“ musí být **povinně** připojeno na mnohé výrobky uváděné na vnitřní trh EU (a hned zde upozorníme: a které nesmí

být připojeno k mnohým výrobkům jiným). Již z této souvislosti z výše popsané logiky lze odvodit, že označení CE není informací o bezpečnosti výrobku.

Jenže mnozí spotřebitelé to takto vnímají. Mají např. za to, že výrobek nesoucí označení CE byl zkoušen třetí nezávislou stranou s ohledem na prověření jeho bezpečnosti. To ovšem není ani částečná pravda.

Touto publikací se Sdružení českých spotřebitelů (SČS) a Kabinet pro standardizaci (KaStan) snaží přispět k osvětě spotřebitelů i dalších zainteresovaných stran, s cílem jejich lepší orientace na trhu. *Jen poučený spotřebitel se může účinně chránit.*

Ing. Libor Dupal, ředitel Sdružení českých spotřebitelů, ředitel Kabinetu pro standardizaci

1. CÍLE ZAVEDENÍ A POUŽITÍ OZNAČENÍ CE

Označení CE bylo v tehdejší Evropském společenství (Common Market, Společný trh) zavedeno v polovině 80. let minulého století. Nově vyvinutý a postupně zaváděný legislativně technický model, nazvaný nový přístup k harmonizaci technických předpisů a norem, měl naprosto inovativním způsobem podpořit volný pohyb výrobků v rámci vnitřního (tehdy společného) trhu.

Vývoj probíhal v mnoha stupních a byl nepochybně provázen určitými problémy. Přesto je zřejmé, že právě volný pohyb zboží dosáhl ze všech „čtyř svobod“ jako pilířů vnitřního trhu nejlepších vý-

sledků, a „nový přístup“ k tomu zásadně přispěl.

Připomeňme, že model „nového přístupu“ je založen na principu, že v harmonizačních právních předpisech jsou definovány jen základní požadavky na výrobek z hlediska jeho bezpečnosti, popř. dalších aspektů veřejného zájmu. Podrobně jsou pak požadavky uvedeny v technických normách, zpracovaných evropskými normalizačními orgány, a vyhlášených v Úředním věstníku EU ve vztahu k příslušné legislativě (tzv. harmonizované evropské normy). Pokud výrobce vyrábí a uvádí na trh výrobek ve shodě s takovou normou, má se za to, že výrobek je ve shodě se základními požadavky re-

levantní legislativy. Shodu s těmito základními požadavky může ale prokázat i jinak. Posouzení shody se provádí některým z postupů, které jsou jednotně harmonizovány evropskou legislativou. Říká se jim „moduly“.

Shodu se základními požadavky deklaruje výrobce či jeho zplnomocněný zástupce (dále budeme uvádět zjednodušeně jenom „výrobce“) právě připojením označení CE k výrobku.

Toto jsou základní cíle zavedení a aplikace označení CE u výrobku, pro který je připojení označení CE povinné:

- Výrobce jeho prostřednictvím prohlašuje, že výrobek je ve shodě se základními požadavky příslušných právních předpisů, tedy:

- ▶ jedná se o prohlášení výrobce a jen on je za toto prohlášení zodpovědný;

- ▶ výrobce tím také deklaruje, že byly úspěšně provedeny všechny zákonem stanovené příslušné postupy posouzení shody (k tomu hned v další kapitole);

- Umožňuje (je podmínkou) uvedení výrobku na vnitřní trh EU;
- Zajišťuje volný pohyb výrobku na vnitřním trhu EU;
- Umožňuje účinné kontroly celními orgány a orgány dozoru nad trhem.

Co však znamená zkratka CE? I když evropské předpisy neposkytují žádné vysvětlení, předpokládá se, že se jedná o zkratku výrazu „Conformité Europé-

enne“ (evropská shoda). Neexistence jasného vysvětlení přesného významu tohoto loga může přispívat k nejasné situaci okolo označení CE.

2. POSTUPY POSOUZENÍ SHODY

I když nechceme být příliš odborně techničtí, je třeba téma vysvětlit pomocí zažitých terminologií. Velmi stručně si přibližme výše zmíněný pojem posuzování shody, bez jehož pochopení se neobejdeme.

Existuje několik modulů posuzování shody. Použití toho kterého modulu je v legislativě stanoveno v závislosti na vyhodnocení stupně rizika, který výrobek nebo služba představuje, ale i finančních nákladů či dalších případných okolností. Na jedné straně tohoto spektra jsou prohlášení dodavatele o shodě, která nejsou podložena certifikací třetí strany. Takový modul je legislativně aplikován v případě možného nízkého rizika. Na druhé straně máme schémata pro případ možného většího rizika, kdy jsou kontrola a ověření třetí stranou povinné. Mezi těmito dvěma extrémy existuje řada kombinací. Pro velké množství spotřebních (spotřebitelských) výrobků je ale požadováno pouze „Prohlášení dodavatele o shodě“, tj. modul A bez účasti třetí strany.

Je tedy zřejmé, že v případě řady spotřebních výrobků se jedná výhradně o označení připojené na vlastní odpovědnost výrobce. Jinými slovy výrobce tímto prohlašuje: „Splnil jsem všechny zákonné požadavky – věřte mi!“. Je třeba ale zdůraznit, že tímto výrobcem na sebe bere plnou odpovědnost za deklarovanou shodu.

3. ... A CO OZNAČENÍ CE NENÍ

Existuje několik „mýtů“ o významu a funkci označení CE.

Označení CE NEZNAMENÁ, že výrobek:

- byl vyroben v Evropské unii,
- byl povinně přezkoušen,
- byl schválen úřady,
- je spolehlivě bezpečný.

Kterákoliv z uvedených tezí je hluboce zakořeněná v myslích řady lidí přesto, že nemají v právních klauzulích interpretovaných výše prázdnou oporu. Je to o to vážnější, že tyto teze někdy slyšíme i z úst přednášejících evropských úředníků a expertů – buď z nevědomosti, anebo ve snaze věc „zjednodušit a zpřístupnit“ širšímu okruhu nezasvěcených posluchačů. Ovšem s dopadem, že se posilují dezinterpretace a mystifikace o významu označení CE.

Označení CE není ani marketingovým nástrojem, dokládajícím o výrobku cosi výjimečného. Zejména zdůrazňujeme, že nám samo o sobě nic neříká o tom, zda výrobek byl v něja-

ké fázi posuzován třetí nezávislou stranou (tzv. oznámeným zkušebním subjektem); jen v určitých případech je k označení CE připojeno identifikační číslo oznámeného zkušebního subjektu, takže ani toto není pro nezasvěceného relevantní informace.

4. UPLATŇOVÁNÍ, VYMÁHÁNÍ, DOZOR

Označení CE je sdělením výrobce směrem k orgánům dozoru nad trhem a k celním orgánům o souladu (shodě) výrobku s právními požadavky. Členské státy jsou povinny zajistit řádné provádění režimu označování CE a přijmout vhodná opatření v případě nesprávného použití označení. Členský stát rovněž stanoví sankce za porušení, včetně trestních sankcí za závažná porušení¹.

Označení CE musí být viditelně, čitelně a nesmazatelně připojeno k výrobku nebo k jeho výrobnímu štítku. Pokud to vzhledem k povaze výrobku není možné nebo odůvodněné, musí být připojeno k obalu a průvodním dokumentům, jestliže příslušné právní předpisy tyto dokumenty stanoví. Označení CE se připojí před uvedením výrobku na trh. Je nutnou podmínkou uvedení výrobku na trh, nelze je připojovat dodatečně.

Dozor nad tím, zda stanovené výrobky jsou uváděny a dodávány na trh nebo do provozu v souladu s požadavky stanovenými v zákonech citovaných v poznámce¹, a zda výrobky nejsou neoprávněně opatřovány označením CE podle přímo použitelného předpisu EU, provádí Česká obchodní inspekce, resp. (v menší míře) v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy některé další orgány.

Sankce mohou být dle uvedeného zákona značné, a podle charakteru přestupku či správního deliktu mohou dosahovat buď až 20 mil. Kč, anebo až 50 mil. Kč.

Aby ale mohla být vůbec kontrola výrobku provedena, vyžaduje to poměrně složitou kombinaci právního a technického přístupu, znalost příslušných právních předpisů a technických norem. Jenom určení toho, zda konkrétní výrobek vůbec spadá do působnosti harmonizačních právních předpisů, může být jistý technický i právní oříšek. Další problém nastává ve chvíli, kde sice výrobek nese označení CE, ale orgány dozoru se domnívají, že požadavky základních požadavků nesplňuje. V případě, že byl vyroben dle harmonizovaných technických norem, se totiž jeho shoda předpokládá, a je úkolem dozorového orgánu prokázat opak. Při každé kontrole tak musejí kontrolaři postupovat velmi pečlivě a vše dokumentovat, a to v mnohdy nelehkých podmínkách. K provedení těchto náročných úkolů je také potřebné mít dostatek odborníků odpovídající úrovně. Realita je však taková, že se rozpočty dozorových orgánů v členských státech celé Unie trvale snižují.

Státní správa v souboji o kvalifikované a schopné pracovníky prohrává se soukromým sektorem. Nedostatek finančních zdrojů může vést i ke snížení počtu kontrol.

V předchozím odstavci popisujeme situaci v EU obecně, není zde cílem analyzovat činnost našich dozorových orgánů. Podle našich informací ale případy sankcí zdaleka nedosahují výše uvedených limitů. Rozpočet pro provádění testování spotřebních výrobků na trhu z hlediska bezpečnosti je nepochybně omezený, byť zveřejňované roční plány České obchodní inspekce obsahují obvykle řadu úkolů zahrnujících zkoušky.

5. JAK SPOTŘEBITELÉ VNÍMAJÍ OZNAČENÍ CE

Evropská komise zpracovala v roce 2010 studii týkající se právního postavení spotřebitelů². Cílem studie bylo kromě jiného vyhodnotit znalosti spotřebitelů, pokud jde o informace uvedené na obalech a štítcích včetně log, a porozumění těmto informacím, s cílem pomoci jim činit informovaná rozhodnutí. Spotřebitelé byli požádáni, aby identifikovali několik log, mezi nimi také označení CE. Výsledky průzkumu ukazují, že spotřebitelé si loga používaná v rámci EU na obalu výrobku často nesprávně vysvětlují, včetně označení CE. Např. většina dotazovaných (33%) se nesprávně domnívala, že označení CE označuje výrobek, který byl vyroben v EU, a tak podobně, viz výše.

Spotřebitelé často vnímají či odhadují (studie uvádí 25%) toto logo jako vyjádření toho, že „výrobek splňuje požadavky příslušných právních předpisů“. Toto chápání je spotřebitelům částečně podsouváno i Evropskou komisí. Je tím vyvoláván dojem, že výrobek je tedy bezpečný. Může dokonce i indikovat, že toto splnění požadavků je někým garantováno (Evropskou unií, schválením výrobku, účastí třetí nezávislé strany při kontrole). Nic z toho se nezakládá na skutečnosti, jak jsme již uvedli v předcházejících částech této publikace. Jedná se o symbol vyjadřující prohlášení výrobce o shodě, ne (garantující) shodu.

Označení CE nebylo nikdy zamýšleno jako informace pro spotřebitele a zcela jistě není vhodným prostředkem pro po-

skytování užitečných informací spotřebiteli. Neposkytuje totiž informaci o kvalitě výrobku.

S ohledem na složitý systém modulů, na kterých je označení CE založeno, je pro spotřebitele nemožné posoudit jeho skutečný význam.

Některé spotřebitelské organizace v čele s ANEC³ proto zpochybňují, že by se označení CE mělo vyskytovat na výrobku nebo na jeho obalu, a doporučují, že by se mělo přemístit do technické dokumentace výrobku. Označení CE umístěné viditelně na výrobku či obalu považují pro spotřebitele za zavádějící. Běžnému spotřebiteli nemůže být zcela zřejmé, v jakých případech jím musí být výrobek opatřen.

• Například šidítka pro děti nesmí být opatřena označením CE, protože neexistuje sektorová směrnice pro předměty určené pro péči o děti, a tak se na ně vztahuje směrnice o obecné bezpečnosti výrobků. Pokud je však šidítka připevněná k panence, je považováno za hračku a spadá do oblasti působnosti směrnice o bezpečnosti hraček a musí být tedy označením CE opatřeno.

• Dalším příkladem jsou dětské postýlky, které jsou rovněž vyňaty z povinnosti být opatřeny označením CE, tzn. že jím být opatřeny nesmí. A přitom postýlky pro hračky, spadající do oblasti působnosti směrnice o bezpečnosti hraček, nesou označení CE. Znamená to, že postýlka pro hračky je bezpečnější než postýlka pro děti? Jak se v tom má spotřebitel vyznat?

¹ V ČR je této povinnosti učiněno zadost v zákoně č. 90/2016 Sb., o posuzování shody stanovených výrobků při jejich dodávání na trh a v zákoně č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, v platném znění.

² Zvláštní průzkum Eurobarometr 342: Práce v terénu: únor – duben, zveřejněno: duben 2011.

³ ANEC je evropská organizace, která koordinuje zapojení evropských spotřebitelů do „standardizace“ (technická normalizace a technické předpisy, posuzování shody, akreditace, dozor nad trhem atd.).